

at sige sin Mening, hvor den kommer paa tværs af hans Omgivelser. Der er et bevinget Ord af den sørgeligt berømte Justitsminister. Jeg vil nævne det, fordi det maler Manden og alligevel maaske peger paa en Skavank hos os. Dette bevingede Ord lyder saaledes: „Danmark er et dejligt Land, for man kan gøre, hvad man vil — bare man gør det“. Bare man gør det, bare man gør det uden videre! Se, det er en Udtalelse, som peger hen paa den Svaghed, at vi for let lade os imponere af et fait accompli af den Mand, der ved, hvad han vil, og gør det hensynsløst, i Stedet for, at vi skulde sætte vor Villie imod hans. Meget af den Indflydelse, Alberti har haft, har netop beroet paa denne hensynsløse Kraft i ham, der gik sin Vej ganske uden at bryde sig om, hvad andre mente. Men det havde han ikke kunnet gøre, hvis han overfor sig havde følt, at der var en bestemt Kraft, der ikke lod sig imponere af dette hensynsløse Overgreb af Magten.

Hvad der er sket, maatte nødtigt blive til et Mellemværende i en lille Kreds, en Opdagen af, at vi i vor Mitte have haft en stor Bedrager, en Trækken paa Skulderen med det Udbrud: Ja, det kan jo hænde den bedste af os at have en saadan i sin Nærhed uden at opdage det. Hvad der er sket, peger alligevel paa Farer og Mangler i vor egen Mitte, som vi her nu skulle gøre vort bedste for at faa fjernede. Det første, der da maa gøres, er jo netop den radikale Undersøgelse af alt, hvad der er sket, som for øvrigt fra alle Sider her i Dag er blevet forlangt. Vi forlange, at det skal være Staten, der skal foretage sligt, de offentlige Myndigheder, i hvis Haand det skal lægges. I Amerika vilde man maaske være gaaet frem paa en anden Maade. Der har man jo jævnlig brugt dette, at hvor der var en offentlig Skavank, det gjaldt om at raade Bod paa, sluttede en Snes eller saa af behjertede Mænd sig sammen og sagde: „Nu hvile vi ikke, før vi have faaet Ondet oplyst i dets Rod, lagt det saaledes for Dagen for den offentlige Mening, at nu kunne de rette Myndigheder gribe ind og træffe Afgørelsen og fælde Dommen“, og saa have de ogsaa gjort det. Det passer maaske ikke for vor Folkenatur, skønt det vilde være glædeligt, om der var noget af den samme Tilbøjelighed hos os, men vi forlange nu, at Staten, de offentlige Myndigheder, skulle tage Sagen i deres Haand, skulle foretage en Undersøgelse — hvem den saa ogsaa kommer

til at ramme —, som gaar til Bunds i Sagen.

Der er saa ofte talt om, at de militære Foranstaltninger ikke kunne sikre vort Lands Fremtid, men at det skulde være det Kulturliv, der føres her, der skulde bære vor Fremtid. Det er vel sandt nok, men netop derfor maa vi sørge for, at enhver saadan Plet som den, vi nu have paadraget os, ryddes ud af vort Kulturliv, at det ikke ormædes eller raadner op, fordi der midt inde i det sidder saadanne ødelæggende Kræfter.

Det er nævnt, at Andelsbevægelsen selvfølgelig ikke har faaet noget Knæk, fordi der indenfor dens Rammer ogsaa har vist sig at være noget, der ikke burde være. Nej maaske, det maa haabes. Det maa haabes, at den Bevægelse gaar livskraftig over Ulykkerne, men det kan paa den anden Side ikke nægtes, at den har lidt derved, lidt mere, end det Tab af Penge, som er sket, viser, lidt derved, at man alligevel har set Forhold, der nu her ere naaede til deres yderste Spidse, men maaske mange andre Steder findes i deres Begyndelse, jeg mener en Mangel paa tilstrækkelig Forsigtighed i Valg af de Tillidsmænd, man sætter i Spidsen for sine Foretagender, en Mangel paa tilstrækkelig Kontrol — en af en i sig selv elskværdig Følelse i den danske Folkenatur udsprungen Trang til, naar man en Gang har valgt en Mand til sin Tillidsmand, saa at betragte det næsten som en Fornærmelse mod ham, naar man bagefter vilde gøre ham til Genstand for nogen Kontrol. I offentlige Sager gælder denne private og personlige Elskværdighed ikke; der maa Tilsyn, Kontrol gaa Haand i Haand med den Virksomhed, som skal sikres. Derfor gælder det om ogsaa her nu ved denne Lejlighed at skære igennem, saa der intet bliver siddende af det, som kan ødelægge og fordærve, og at der fejces ud.

Der nævnes i det Forslag, vi have stillet, at det gælder om „at rense de senere Aars Lovgivning og Forvaltning.“ Lovgivning! — hvis den kan renses. Ja, det kan den maaske dog nok, man kan jo gøre Lovene om, undersøge, hvorledes Lovene ere blevne til, og se, om der ikke i den Maade, hvorpaa de ere blevne til, er rimelig Anledning til at faa deres Indhold ændret.

Maaske jeg tør fortælle et Træk, som knytter sig til Livet her i Rigsdagen, og som efter min Mening giver et Billede ogsaa af den afgaaede Justitsminister. Jeg